

28 d'abril, Dia Mundial de la Seguretat i la Salut al Treball

La crisi climàtica, un important risc per a la seguretat i la salut a la feina

En aquesta segona dècada del segle XXI, la humanitat està experimentant profundes transformacions que ja ningú pot negar i que estan impactant en la nostra manera de viure, en el món del treball i en la salut de la classe treballadora.

L'envelliment de la població de les societats occidentals ens mostra una força del treball cada cop més longeva, amb una prolongació significativa de la vida laboral, més problemes a l'hora d'adaptar-se a l'increment de la càrrega de treball en molts sectors i amb dificultats per reincorporar-se a la feina després d'una baixa per motius de salut.

D'altra banda, les persones treballadores més joves continuen registrant les incidències més elevades en els accidents ocorreguts durant la jornada laboral. Davant d'aquesta nova realitat, la gestió preventiva s'ha de portar a terme tenint en compte l'indicador de l'edat, entre altres característiques, i adaptar així el treball a la persona i no a la inversa.

La digitalització de les activitats productives s'ha fet, en la majoria dels casos en detriment de l'ocupació, i també de la salut de les persones treballadores. La prevenció dels riscos laborals no s'ha incorporat en la gestió algorítmica de l'organització del treball i de l'economia de les plataformes, sinó més aviat al contrari, s'hi han incorporat elements que incrementen o generen nous riscos, sobretot pel que fa als de caràcter psicosocial. El monitoratge constant, la manca de desconnexió digital, la intensificació del treball i la reducció de l'autonomia de la persona treballadora sotmesa a la nova intel·ligència artificial, acaben provocant seriosos problemes de salut física i mental. L'epidèmia de salut mental que ha aflorat en els darrers temps no és aliena a tots aquests factors laborals. Per això mateix, cal que les autoritats laboral i sanitària controlin que es garanteixi el dret a entorns de treball més segurs i saludables.

Però si hi ha una transició que s'està mostrant de manera més severa en els darrers anys, és la mediambiental. Els sindicats alertem des de fa dècades de la necessitat d'afrontar i d'intensificar els esforços en la lluita contra el canvi climàtic i la pèrdua de biodiversitat, així com de les conseqüències de no

actuar, tant des d'un punt de vista ambiental, com econòmic, social i també per a la salut laboral.

L'Organització Mundial de la Salut ha fet notar que el 2023 havia estat testimoni d'un «augment alarmant dels desastres relacionats amb el clima, incloent-hi incendis forestals, onades de calor i sequeres, que varen provocar desplaçaments de poblacions, pèrdues agrícoles i més contaminació de l'aire. L'actual crisi climàtica ha augmentat significativament el risc de malalties potencialment mortals, com la còlera, la malària i el dengue». També el 2023, l'Organització Internacional del Treball (OIT) va avisar que la crisi climàtica, «sense els controls adequats, pot augmentar el risc de lesions, malalties i la mort de les persones treballadores a causa de l'estrès tèrmic, els fenòmens meteorològics extrems, l'exposició a productes químics perillosos, la contaminació atmosfèrica i les malalties infeccioses, entre altres». A més, l'OIT ha afegit que «nombrosos efectes en la salut de les persones treballadores s'han relacionat amb el canvi climàtic, incloent-hi lesions, càncer, malalties cardiovasculars, afeccions respiratòries i efectes en la seva salut mental».

No fa tant de temps hi havia qui considerava que aquests fenòmens es produïrien en latituds llunyanes, però en els darrers anys hem pogut comprovar que Catalunya no tan sols no és aliena als efectes d'aquests fenòmens, sinó que els informes del Comitè d'Experts davant el Canvi Climàtic de l'ONU (IPCC) assenyalen el nostre país com una de les àrees més vulnerables i on aquests impactes ja es mostren de manera més virulenta, com és el cas del període prolongat de sequera a tota l'àrea mediterrània.

Les onades de calor experimentades en els darrers anys, probablement «els estius més frescos de la resta de les nostres vides», s'han cobrat la vida de treballadores i treballadors. Això ens obliga, com a societat, a convertir la seguretat i la salut en el treball en un dels pilars de les polítiques públiques d'adaptació al canvi climàtic. Per tant, cal recórrer a les eines de la prevenció de riscos laborals per tal de prevenir l'exposició a temperatures extremes en les empreses, però sense oblidar altres conseqüències derivades del canvi climàtic, com ara els fenòmens

meteorològics extrems, les malalties transmeses per vectors o l'augment de l'exposició a la radiació solar.

El repte d'abordar els efectes del canvi climàtic des de la prevenció de riscos laborals ha de formar part del debat actual, obert en la taula de diàleg social sobre salut i seguretat a la feina entre el Govern, les patronals i els sindicats. Però hi ha més matèries que s'han d'incorporar també en aquest àmbit de negociació, perquè queda molt per recuperar i millorar en seguretat i salut a les empreses i que requereix modificacions estructurals en la normativa de prevenció de riscos laborals.

És intolerable que el 2023 s'hagin produït 115.764 accidents de treball amb baixa i 120 víctimes mortals pel sol fet d'anar a treballar i, en molts casos, per causes fàcilment prevenibles com són les caigudes en altura, cops o atrapaments, i d'altres com les de caràcter cardiovascular, que són minsament tractades des de la prevenció de riscos laborals i que estan vinculades amb les condicions de treball i amb la baixa qualitat de la prevenció que es fa a les empreses.

En aquest àmbit, des de CCOO i UGT tenim tres objectius prioritaris. El primer, reforçar la qualitat de la gestió de la prevenció a les empreses, a través de la seva internalització i revisant i modificant els sistemes d'acreditació i control de les entitats especialitzades, com ara els serveis de prevenció aliens, així com revertir les modificacions introduïdes en la LPRL i que han suposat la simplificació de les actuacions en prevenció de riscos laborals.

El segon és acabar amb l'infraregistre de malalties professionals, començant pel càncer laboral. S'ha estimat que l'any 2023 es van produir a Catalunya 16.917 defuncions per càncer, de les quals 6.815 van ser de dones i 10.102 d'homes, però només s'han notificat 2 comunicats de malaltia professional per agents cancerígens. Per poder revertir aquesta situació, és imprescindible crear un registre nacional d'empreses amb riscos d'exposició a agents cancerígens i un registre de persones treballadores exposades, una qüestió pendent de desenvolupament normatiu per part del Govern de l'Estat des de 1997.

El tercer objectiu prioritari és la necessitat de reforçar el marc normatiu per a la prevenció efectiva dels

riscos psicosocials, començant per incloure de forma expressa l'obligatorietat de realitzar les avaluacions de riscos o per incloure els trastorns mentals al quadre de malalties professionals i continuar impulsant, a les institucions europees, l'aprovació d'una Directiva de riscos psicosocials que millori la salut mental i cardiovascular de les persones treballadores.

Cal revisar la normativa preventiva en profunditat per integrar la perspectiva de gènere i eliminar-ne les desigualtats, incorporar-la com un dels principis d'acció preventiva establerts per la Llei de prevenció de riscos laborals i feminitzar el quadre de malalties professionals afegint-hi activitats feminitzades per a patologies ja incloses i incorporant-hi patologies prevalents en activitats amb alta ocupació femenina.

Totes aquestes reformes legals han d'anar acompanyades d'un impuls de les polítiques públiques actives en matèria de prevenció per continuar desenvolupant l'Estratègia Catalana de Seguretat i Salut Laboral, així com d'un augment dels recursos econòmics i humans que s'hi destinen. No es pot continuar demorant el compliment del compromís d'augmentar les plantilles de la Inspecció de Treball. I també cal millorar les dotacions de l'Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball i de l'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral. Tampoc renunciarem a reclamar la creació de jutjats especialitzats en seguretat i salut a la feina i a potenciar la Fiscalia especialitzada.

I, finalment, no volem acabar sense tenir un record per a les víctimes de l'amiant que esperen l'aprovació del RD necessari perquè entri en vigor la llei que regula el seu fons de compensació, i que acumula més d'un any de retard. El RD s'ha d'aprovar amb caràcter immediat i amb unes indemnitzacions equiparables a les que ja existeixen per a altres col·lectius d'afectats.

Un any més, des d'UGT i CCOO recordem les víctimes d'accidents de treball i malalties professionals i les seves famílies. Aquest 28 d'abril renovem el nostre compromís per visibilitzar i posar fi a aquesta xacra i que la seguretat i salut a la feina se situï al centre de les polítiques públiques. Continuarem lluitant fins a aconseguir feines de qualitat i lliures de riscos per a tots i totes.

28 d'abril, Dia Mundial de la Seguretat i la Salut al Treball

La crisi climàtica, un important risc per a la seguretat i la salut a la feina